

Politik for bæredygtighed og samfundsansvar

Omfattet af politikken	Gældende fra
Investeringsforeningen Lån & Spar Invest, Investeringsforeningen Gudme Raaschou og Kapitalforeningen Lån & Spar MixInvest (De omfattede foreninger har fælles bestyrelse)	9. marts 2022 (Opdatering af foreningernes politik fra marts 2021)

Formål

Politikken har til formål at sætte rammerne for foreningernes arbejde med at integrere miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige hensyn i investeringsstrategier og -processer. Foreningerne og deres afdelinger har – jf. beskrivelsen herom i foreningernes prospekt – som mål og indenfor sine risikorammer at skabe et godt afkast på et bæredygtigt grundlag ved at tage hensyn til en bæredygtig samfundsudvikling.

Politikken fungerer i sammenspil med foreningernes politik for aktivt ejerskab, som bl.a. fastlægger foreningernes udøvelse af stemmerettigheder.

Retsgrundlag

Politikken fastlægger foreningernes integration af bæredygtighedsrisici i investeringsbeslutninger.

Politikken er tilrettelagt indenfor rammerne af EU's forordning om bæredygtighedsrelaterede oplysninger i sektoren for finansielle tjenesteydelser (disclosureforordningen – nærmere bestemt forordningens artikel 3) samt forordning om fastlæggelse af en ramme til fremme af bæredygtige investeringer (taksonomiforordningen).

Politikken er endvidere tilrettelagt efter retningslinjerne i FN's Global Compact, som udgør ti principper indenfor menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, klima og miljø og anti-korruption. Herudover indgår FN's principper for ansvarlig investering, verdensmål og klimaaftaler samt verdenserklæringen for menneskerettigheder i politikfastsættelsen.

Udøvelse af bæredygtighedspolitikken

Foreningernes investeringsrådgivere har medvirket ved fastlæggelsen af denne politik og er ansvarlig for, at den indgår i porteføljeforvaltningen af afdelingerne. I de tilfælde, hvor foreningernes investeringsrådgivere anvender en underrådgiver, er denne gjort bekendt med og efterlever politikken.

Foreningernes investeringsforvaltningsselskab Invest Administration A/S overvåger endvidere, at investeringsforslag og porteføljesammensætningen følger politikken, og udarbejder rapportering og nøgletal på området i overensstemmelse med lovgivningens krav samt krav fastsat af foreningernes bestyrelse.

Foreningernes bestyrelse drøfter som fast punkt på bestyrelsesmøderne investeringsstrategien, og under dette punkt indgår rapportering om og udøvelse af bæredygtighedspolitikken.

Integration af bæredygtighed i investeringsstrategien

Bæredygtighedshensyn er i investeringsstrategien operationaliseret ud fra tre parametre, der sammenfatter de respektive grupper af bæredygtighedsrisici, og som betegnes ESG:

- E (environmental, dvs. hensyn til klima og miljø etc.)
- S (social, dvs. hensyn til menneske- og arbejdstagerrettigheder etc.)
- G (governance, dvs. hensyn til god og ordentlig virksomhedsledelse etc.)

Bæredygtighedsrisici skal med andre ord forstås som en miljømæssig, social eller ledelsesmæssig begivenhed, som kan have faktisk eller potentiel væsentlig negativ indvirkning på investeringens værdi, hvis begivenheden opstår. Risiciene varierer fra sektor til sektor, og risiciene kan have negativ indvirkning på værdien af foreningernes investeringer.

Foreningernes investeringsforvaltningsselskab har indgået en aftale med det internationale analysebureau Sustainalytics om ESG-data til brug for analyse af investeringer. Data relateret til de tre ESG-faktorer anvendes som identifikation, monitorering og prioritering af de enkelte porteføljers bæredygtighedsrisici i forhold til forskellige instrumenter i afdelingernes porteføljer. Instrumenterne udgør:

- Aktier
  - Udgangspunktet for porteføljeforvaltningen er de finansielle forhold og udsigter for de enkelte selskaber. Et selskab kan blive fravalgt til porteføljen pga. bæredygtighedsrisiko og/eller ESG-score, men selskabet vil ikke indgå i porteføljen udelukkende af hensyn til, at det har en bestemt bæredygtighedsrisiko eller ESG-score.
  - Aktier med en ESG-score monitoreres løbende (læs mere herom nedenfor). I forbindelse med den løbende porteføljepleje, hvor aktierne sædvanligvis vurderes i forhold til alternative investeringsmuligheder i forhold til afkast- og risikoforventninger, indgår også den enkelte akties ESG-score i relevant omfang.
  - Den enkelte afdelings portefølje kan som en del af sin bæredygtighedspolitik have formuleret enten et måltal eller et interval for sin ESG-score, og opfyldelsen heraf indgår i sådanne tilfælde i den samlede beslutningsproces omkring porteføljesammensætning og udskiftning af porteføljeaktier.
  - I fastsættelsen af måltallet eller intervallet for porteføljens ESG-score indgår en vurdering af det for porteføljen ønskede niveau for bæredygtighedsrisici, hvilket skal afvejes i forhold til afdelingens profil på området og det investeringsunivers, som afdelingen må investere i.
  - Foreningernes afdelinger, som investerer i selskaber eller markeder, hvor der alene foreligger et begrænset ESG-datagrundlag, eks. markeder domineret af små og mellemstore virksomheder med indtil videre begrænset rapportering eller markeder beliggende i emerging markets, hvor tilsvarende udfordringer gør sig gældende, anvendes ovenstående retningslinjer med de tilpasninger, som måtte være nødvendige.
- Virksomhedsobligationer

- Porteføljer af virksomhedsobligationer styres efter samme retningslinjer som beskrevet for aktier, men under hensyntagen til og med tilpasninger overfor det mere begrænsede ESG-datagrundlag, som indtil videre gør sig gældende her.
- Statsobligationer
  - Porteføljer af statsobligationer antages som udgangspunkt ikke at give anledning til særlige overvejelser i forhold til bæredygtighedshensyn. Ved investering i statsobligationer fra emerging markets vil der blive foretaget en konkret landevurdering, da flere emerging markets lande kan være problematiske i forhold til den normbaserede screening.
  - Bæredygtighedshensyn gør sig navnlig gældende ved investering i grønne statsobligationer, der har til formål at finansiere statslige udgifter til den grønne omstilling, og som vil bidrage til modvirkningen af klimaforandringer.
- Realkreditobligationer
  - Porteføljer af realkreditobligationer antages for nuværende ikke at være forbundet med væsentlige bæredygtighedsrisici.
  - Realkreditobligationer finansierer både boligerhvervelse og -forbedring, hvoraf en del må antages at give positive bæredygtighedsvirkninger. Hertil kommer, at realkreditens organisation med serieopdelte udstedelser ikke på nuværende tidspunkt muliggør porteføljeinitiativer på området.
- ETF'er og beviser i andre investeringsfonde
  - I de tilfælde, hvor porteføljeinvesteringer i en af ovenstående aktivkategorier finder sted gennem ETF'er eller beviser i andre investeringsfonde, skal det tilstræbes, enten at porteføljeforvalteren i den pågældende ETF eller fond er bekendt med og overholder nærværende politik, eller at der i ETF'ens eller fondens prospekt fremgår en politik, der i relevant omfang efterkommer foreningernes politik på området.

De bæredygtighedsrisici, som afdelingerne er påvirket af, er dermed afgrænset til relevante risici, som gør sig gældende for de instrumenter og eksponeringer, som ligger indenfor afdelingernes investeringsunivers. Det kan ud af ovenstående bæredygtighedsfaktorer omfatte et betydeligt antal af finansielle risici. Det kan bl.a. omfatte finansielle risici ved miljøforringelser og klimaforandringer, hvor navnlig transitionsrisici, der skal adressere klima- og miljørelaterede udfordringer ved eks. reguleringsmæssige tiltag, kan påvirke værdien af investeringer i CO₂-intensive sektorer, såsom transport, industri og forbrugsvarer. Sociale forhold kan ved tilsidesættelse af bl.a. menneske- og arbejdstagerrettigheder påvirke afdelingernes investeringer negativt, omend investeringerne gennemgår en normbaseret screening, der skal begrænse risikoen herfor. Ledelsesrelaterede forhold kan også påvirke investeringernes værdi, hvis selskabernes ledelser eks. ikke sikrer behørig overholdelse af lovgivningen eller skatteforhold, eller selskaberne bliver udsat for skadegørende hændelser, der påvirker driften af selskabet og dermed markedsværdien af investeringen.

Bæredygtighedsrisiciene er dermed knyttet til den enkelte afdelings investeringsunivers. I afdelinger, som investerer i danske aktier, kan der være en overvægt af virksomheder indenfor medicinal, industri og den finansielle sektor. Ifølge Sustainalytics skal virksomhederne indenfor disse sektorer bl.a. varetage væsentlige faktorer som corporate og product governance, datahåndtering og beskyttelse af data.

Foreningernes afdelinger kan eks. også være eksponeret mod virksomheder i sektoren for forbrugsvarer. Denne sektor er ifølge Sustainalytics lidt mere udsat for ESG-faktorer end f.eks. IT-sektoren og den finansielle sektor, da den bl.a. skal imødegå væsentlige faktorer som ressourceanvendelse og den miljømæssige eller sociale påvirkning af produktet eller servicen. Afdelinger, som investerer i globale aktier, er typisk i højere grad eksponeret mod aktier i teknologisektoren, hvor andre væsentlige faktorer gør sig gældende.

Foreningernes prospekter beskriver den enkelte afdelings investeringspolitik og den konkrete operationalisering af denne politik i den givne afdeling.

Fremme af bæredygtighed i investeringsstrategien (artikel 8-produkter)

Foreningerne har for følgende globale aktieafdelinger fastsat målsætninger for fremme af sociale og miljømæssige karakteristika, hvorfor afdelingerne er kategoriseret som artikel 8-produkter efter disclosureforordningen:

- Afdeling Globale Aktier GR
- Afdeling Verden Selection
- Afdeling Globale Aktier Basis
- Afdeling Globale Aktier Basis Akkumulerende

De pågældende globale aktieafdelinger skal understøtte en bæredygtig samfundsudvikling med fokus på sociale og miljømæssige karakteristika ved at efterleve følgende retningslinjer for henholdsvis benchmark, investeringsunivers og rapportering udover de norm- og aktivitetsbaserede screeningsbestemmelser:

- Benchmark
  - Afdelingerne skal have et benchmark, som er karakteriseret ved, at det alene omfatter aktier i virksomheder, som indenfor hver branche repræsenterer den bedste praksis, og virksomheder, som er omfattet af de norm- og aktivitetsbaserede screeningsbestemmelser nedenfor, indgår ikke i benchmarket.
  - Som benchmark for afdelingerne er valgt S&P Dow Jones Sustainability World Ex-Alcohol, Tobacco, Gambling, Armaments & Firearms, Adult Entertainment, and Energy Index. Benchmarket er valgt efter, at det er i overensstemmelse med den formulerede politik.
- Investeringsunivers
  - Den enkelte afdeling har valgt en af to følgende muligheder afhængig af afdelingens aktive eller passive investeringsstrategi:
    - 1) Afdelingerne med en passiv investeringsstrategi har et investeringsunivers bestående af de aktier, som indgår i benchmarket, og afdelingen investerer efter lovgivningens indekseringsbestemmelser i disse aktier.
    - 2) I de aktivt forvaltede afdelinger udgøres investeringsuniverset af alle globale aktier, herunder aktier, der ikke indgår i afdelingens benchmark, dog med undtagelse af dem, der er omfattet af de norm- og aktivitetsbaserede screeningsbestemmelser nedenfor.
- Rapportering
  - Afdelingerne rapporterer de samme nøgletal om ESG-score og CO₂ belastning som øvrige afdelinger, ligesom det tilstræbes, at der foreligger nødvendig datadækning af virksomheder i investeringsuniverset.

Derudover har foreningerne for følgende øvrige aktieafdelinger fastsat målsætninger for fremme af sociale og miljømæssige karakteristika, hvorfor disse afdelinger også er kategoriseret som artikel 8-produkter efter disclosureforordningen:

- Afdeling Danske Aktier GR
- Afdeling Danske Aktier
- Afdeling Danske Aktier Basis
- Afdeling Danske Aktier Basis Akkumulerende
- Afdeling Europa Classics

De ovennævnte aktieafdelinger er – ligesom de globale aktieafdelinger – omfattet af de norm- og aktivitetsbaserede screeningsbestemmelser nedenfor. Det skal sikre, at afdelingerne foretager investeringer, der er i overensstemmelse med den formulerede politik for de pågældende afdelinger.

Foreningerne har for følgende obligationsafdelinger fastsat målsætninger for fremme af sociale og miljømæssige karakteristika, hvorfor obligationsafdelingerne er kategoriseret som artikel 8-produkter efter disclosureforordningen:

- Afdeling European High Yield
- Afdeling US High Yield

De pågældende obligationsafdelinger skal gennem investeringsstrategien understøtte en bæredygtig samfundsudvikling med fokus på sociale og miljømæssige karakteristika og er derfor omfattet af de norm- og aktivitetsbaserede screeningsbestemmelser. Investeringsstrategien udøves i samarbejde med en underrådgiver, der med sin ekspertise indenfor obligationer skal sikre, at strategien fremmer sociale og miljømæssige karakteristika.

Afdelingsbeskrivelserne i foreningernes prospekter beskriver, dels hvorvidt ovennævnte aktie- og obligationsafdelinger måtte have fremme og understøttelse af bæredygtighed som et af sine karakteristika, dels den konkrete operationalisering af politikken i den givne afdeling.

Bæredygtige investeringer i investeringsstrategien (artikel 9-produkter)

Foreningerne har ingen afdelinger, hvor investeringsstrategien har formuleret konkrete mål om bæredygtige investeringer efter artikel 9 i disclosureforordningen.

Måling af og rapportering om bæredygtighedsfaktorerens indvirkning (ESG-score)

Foreningerne udarbejder i samarbejde med investeringsforvaltningsselskabet løbende målinger af de enkelte afdelingers ESG-score. Scoren fokuserer på bæredygtighedsrisici, der kan påvirke værdien af investeringerne. Målingerne sker gennem data indsamlet af det internationale analysebureau Sustainalytics, der igen baserer sig på de enkelte virksomheders rapportering på området. Rapporteringen begrænses i sagens natur af tilgængeligheden af data for den enkelte porteføljevirksomhed.

For hver virksomhed opgør Sustainalytics en separat ESG Risk Rating. Denne rating fokuserer på porteføljevirksomhedernes eksponeringer mod bæredygtighedsfaktorer og virksomhedernes håndtering heraf. Det sammenvægtes herefter i en såkaldt ESG-score for afdelingens portefølje. Disse data sammenholdes med den enkelte afdelings fastlagte måltal eller intervaller, hvis sådanne er fastsat for den enkelte afdeling.

Såfremt en portefølje ikke opfylder sit måltal eller sine intervaller, iværksætter investeringsrådgiveren relevante initiativer til imødegåelse heraf. Disse kan være porteføljeomlægninger eller dialog med den pågældende virksomhed omkring forbedringer i virksomhedens håndtering af bæredygtighedsrisici.

Endvidere opgøres et CO₂-nøgletal for de virksomheder, som rapporterer dette. Nøgletallet angiver virksomhedens CO₂ belastning af miljøet i forhold til relevante mål, ligesom der foretages en opgørelse af virksomhedens direkte og indirekte udledning af drivhusgasser.

Målsætningen er, at foreningernes afdelinger efterlever politikken og derved bidrager til en bæredygtig samfundsudvikling. Målingen af og den tilhørende rapportering om bæredygtighedsrisici indgår derfor i den løbende identifikation, monitorering og prioritering for håndtering af porteføljernes bæredygtighedsrisici.

Normbaseret screening og eksklusion

Afdelingernes investeringer gennemgår løbende og mindst årligt en normbaseret screening, der har til formål at sikre, at porteføljen og dens investeringer ikke bryder med de til enhver tid gældende konventioner og principper, sådan som overordnet fastsat af bl.a. FN's Global Compact. Det betyder, at porteføljerne skal tage hensyn til følgende forhold på baggrund af en eksklusionsliste:

- Menneskerettigheder, dvs. understøtte og respektere beskyttelsen af menneskerettigheder og afvise krænkelser.
- Arbejdstagerrettigheder, dvs. respektere organisations- og forhandlingsfrihed, afvise tvangsarbejde, børnearbejde samt enhver form for diskrimination.
- Klima og miljø, dvs. understøtte forsigtighed og løsningsinitiativer overfor klima- og miljøudfordringer samt tilskynde udvikling af klima- og miljøvenlige teknologier.
- Anti-korruption, dvs. arbejde aktivt mod enhver form for korruption, bestikkelse etc.

Foreningerne investerer ikke i virksomheder, der bevidst eller gentagne gange bryder regler fastsat af nationale myndigheder på de markeder, hvor virksomheden arbejder, eller af internationale organisationer med Danmarks tiltrædelse, herunder FN's konventioner om menneske- og arbejdstagerrettigheder.

Foreningerne investerer ikke i statsobligationer eller virksomheder i lande, der er genstand for handelsblokade, der er vedtaget af FN eller EU og er tiltrådt af Danmark. Foreningerne udelukker endelig investering i virksomheder, der er dømt for involvering i korruption eller bestikkelse. Det vil være en konkret vurdering, hvornår en virksomhed herefter igen kan indgå i investeringsuniverset.

Aktivitetsbaseret screening og eksklusion

Afdelingerne gennemgår løbende og mindst årligt en aktivitetsbaseret screening, der har til formål at ekskludere investeringer indenfor følgende områder på baggrund af en eksklusionsliste:

- Alkohol
- Tobak
- Hasardspil
- Våben
- Pornografi
- Fossile brændsler

I de danske aktieafdelinger og afdeling US High Yield investeres der – uagtet ovenstående – i producenter af alkohol. I afdeling Europa Classics investeres der i producenter af fossile brændsler.

Virksomheder, der har minimum et af de nævnte områder som deres hovedaktivitet eller fungerer som producent indenfor området, vil ikke kunne indgå i foreningernes porteføljer. Virksomheder, der er underleverandører til de udelukkede virksomheder, indgår ikke i eksklusionen.

Dialog med porteføljevirkksomheder

Såfremt der opstår en selskabsbegivenhed, som gør, at grundlaget for virksomhedens inklusion i den enkelte afdelings portefølje bortfalder, vil sagen blive vurderet af investeringsrådgiveren.

I hver enkelt tilfælde vurderes det konkret, om investeringen bør afhændes, eller om en dialog med virksomheden vil være hensigtsmæssig. Dialogen kan evt. ske i samarbejde med andre investorer med en tilsvarende politik på området. Hvis der indgås en dialog med virksomheden, foretager investeringsrådgiveren en konkret vurdering af, om virksomhedens svar kan anses for tilfredsstillende og begrundet en fastholdelse af investeringen, eller om dialogen giver anledning til afhændelse af investeringen.

Ovenstående retningslinjer finder med de fornødne tilpasninger tilsvarende anvendelse, når foreningerne investerer i ETF'er og andre investeringsfonde eller -foreninger.

Foreningernes retningslinjer for udøvelse af stemmerettigheder finder i øvrigt anvendelse for bæredygtighedsspørgsmål.

Overholdelse af internationale standarder og branchemålsætninger

Foreningernes afdelinger kan have formuleret hensigter om overholdelse af internationale standarder og branchemålsætninger knyttet til bæredygtighed indenfor en fastlagt tidshorisont.

Sådanne formulerede hensigter indgår i den monitorering, rapportering og porteføljestyring, som er fastlagt i denne politik for bæredygtighed og samfundsansvar.

Målsætningskonflikter mellem afkast og bæredygtighed

Foreningernes bestyrelse har foretaget en vurdering af, om politikken for bæredygtighed og samfundsansvar indebærer en målsætningskonflikt i forhold til andre målsætninger om eks. afkastforventninger, investeringsrisici eller omkostninger.

Vurderingen er som udgangspunkt, at det er usikkert, om politikken vil indebære en langsigtet negativ eller positiv effekt på afkast eller investeringsrisici. Konklusionerne i foreliggende akademiske studier heraf giver ikke mulighed for entydige konklusioner.

Vurderingen er baseret på, at der foreligger modstridende økonomiske begrundelser for, at virksomheder med lav ESG-score eller virksomheder indenfor ekskluderede brancher skulle være investeringsmæssigt mere eller mindre interessante i et langsigtet forløb end virksomheder, der ligger indenfor investeringsuniverset. Politikens indvirkning på afkast og risici kan påvirkes af en række faktorer, idet selskaber med specielt attraktive afkast- og risikoforhold kan blive til- eller fravalgt som følge af politikken.

På omkostningssiden kan det være tilfældet, at politikens udførelse har en omkostning, der som øvrige omkostninger vil fragå investorenes afkast. Det er dog vurderingen, at denne omkostning vil være af begrænset størrelse, og derudover er omkostningerne i foreningerne fuldt oplyste og vil kunne indgå i investors investeringsovervejelser.

Bæredygtighed og lønpolitik

Foreningerne har ingen ansatte, og bestyrelsens medlemmer har ingen resultatafhængig aflønning, som direkte eller indirekte vil kunne påvirke bestyrelsesmedlemmernes incitament ved beslutningsprocesser omkring bæredygtighed.

Foreningernes investeringsforvaltningsselskab Invest Administration A/S har ligeledes ingen resultatafhængig aflønning af hverken bestyrelse eller ansatte, og samme konklusion gør sig gældende her.

For foreningernes investeringsrådgivere henvises til deres egen redegørelse herom.

Ajourføring af politikken

I henhold til artikel 12 i disclosureforordningen ajourføres politikken løbende og mindst en gang årligt. Denne udgave af politikken er en opdatering af foreningernes politik fra marts 2021. Politikken er ændret flere steder, og i de følgende punkter redegøres der kort for de væsentligste ændringer:

- Indsættelse af afsnit om politikens formål.
- Præcisering af politikens retsgrundlag.
- Præciserende ændringer af afsnittet om integration af bæredygtighed i investeringsstrategien samt indsættelse af eksempler på finansielle risici i foreningernes investeringer.
- Kategorisering af relevante afdelinger som artikel 8-produkter efter disclosureforordningen samt udbygning af afsnittet om artikel 8-produkter.
- Indsættelse af afsnit om ajourføring af politikken.